

Viser til innspillsmøte 28.01.21.

Innspill til gjenåpning av kultursektoren.

Takk til NKR og NFI for et glimrende tiltak, og takk til KUD ved Abid Raja, og alle som kom med gode innspill. Det var informativt og spennende å være tilskuer til dette.

Det skal bli godt for så utrolig mange å få muligheten til å utføre sitt yrke, for de som muliggjør en utførelse, og for de som verdsetter denne utførelsen.

Jeg har noen tanker angående problematikken rundt dette, som griper inn i både støttetiltak, og i målet som er gjenåpning av kultursektoren.

Styrken, men også «svakheten», til kultursektoren mener jeg ligger i det strukturelle. For å forstå dette må en akseptere noen grunnleggende strukturelle forskjeller mellom «det normative næringsorganisasjonslivet» og kultursektoren.

I det normative er det mulig å kvantifisere alle ledd inkludert produktet. Dette gjør det mulig å sette en definert verdi som grunnlag for støtte basert på tappt verdiskapning. Organisasjonsstrukturen er monistisk og pyramidal. Dette er i praksis all teori innenfor læren om organisasjoner basert på.

I min bacheloroppgave belyste jeg problematikken som ligger i kultursektorens dualistiske struktur, definert som *administrativt og kunstnerisk*. Den administrative delen kan i praksis kvantifiseres, og dermed kan en konkret verdi fastsettes, men selve produktet er av kunstnerisk karakter og kan i sin natur ikke verdivurderes adekvat. Dette kan enkelt demonstreres med følgende eksempel:

- Mens kunstneren van Gogh levde solgte han kun ett maleri, og det til en latterlig pris. Etter sin død har hans malerier blitt klassifisert som noe av den dyreste og mest verdifulle kunsten i markedet. Et filosofisk, og logisk utfordrende spørsmål, kan da være
 - o Var kunsten mindre verdt da han levde enn den var etter hans død?

Eksempelet viser til at det ikke er mulig å vurdere verdien av kunst ut fra et pragmatisk økonomisk ståsted, og at «verdien» av van Goghs bilder ikke representerer den kunstneriske verdien.

Så, hvordan skal man da definere rammene for støtte til kunstnere, og hvilke kriterier skal ligge til grunn? Når jeg ovenfor satte svakheten til kultursektoren både i kursiv og med hermetegn, så er det basert på følgende; Det er i utgangspunktet ikke en «svakhet». Men i praksis all kunnskap og læring på dette området, teoretisk, akademisk og operativt er fundamentert på en normativ forståelse av konseptet verdi. Av denne grunn vil «verdien» av det produktet kultursektoren leverer aldri bli rasjonell. Dette setter kultursektoren i en særstilling i en situasjon som den vi nå er i, og peker tydelig mot utfordringene foran oss.

Nå setter jeg dette litt på spissen for å fremme poenget mitt. Jeg skal være den første til å peke på det godt fungerende systemet NKR allerede bruker i forhold til de stønadsordningene de forvalter. Jeg har tross alt arbeidet med dette grensesnittet i min praksistid hos NKR. Men, ser vi dette i et Covid 19 perspektiv, så ser vi også «svakhetene» innen kultursektoren generelt, og også innen forvaltningen av stønader og støtteordninger. Dette blir også synliggjort i det som kan kalles den daglige operative delen av kultursektoren, uansett om det er pandemi eller ikke.

Hvis vi fokuserer på gjenåpning og de utfordringene som ligger i dette, så mener jeg at mye av problematikken jeg overfladisk har pekt på ovenfor her, må sees på med tanke på verdiskaping og resiliens mot lignende problematikk som vi kan anta vi vil møte i fremtiden. Det er mye innen kultursektoren som i praksis vil være svært vanskelig å bringe inn den digitale transformasjonen vi står ovenfor. En transformasjon som har blitt kraftig akselerert grunnet Covid 19. Mye av produktet som skapes i denne sektoren, er kun funksjonelt med en tilnærmet taktil forståelse og opplevelse. Dette er en kulturorientert utfordring i forhold til endringer i et digitalt perspektiv. Hvis vi aksepterer premisene i den digitale utviklingen, at den er eksponentiell, så kan ikke gamle modeller for endring lenger fungere. Der de modeller som brukes i utdanning innen endringsledelse per i dag er i hovedsak basert på «*opptining – endring – fastfrysing*» (veldig forenklet sagt), så er det ikke logisk mulig å «*fastfryse*» noe som er i en konstant eksponentiell utvikling. Her har store deler av kultursektoren en stor fordel kontra den «*normative sektoren*». Utøvere og produkt er ofte drevet av innovasjon og konstant endring, samtidig som de administrativt operative er dyktige til å håndtere nettopp konstant endring og utvikling. Det foreligger likevel klart elementer av rigiditet innen kultursektoren. Deler av sektoren som ikke kan, eller kanskje til og med ikke vil se på digitalisering som progresjon også på det kunstneriske området

Personlig så mener jeg at mange av begrepene som brukes for å forklare og definere egenskaper som er nødvendige å ha for å håndtere dette; *proaktiv, agile, aggressive, progressive* mv. ikke definerer nødvendige egenskaper tilfredsstillende. Den digitale utviklingen fordrer bedre begrep for å forklare nye utfordringer. Begrepene fra samfunnsøkonomi og helsesektoren; *elastisitet og profylaktisk* mener jeg definerer og forklarer dette bedre både på det menneskelige og organisatoriske nivå. Med elastisitet så tenker jeg at både organisasjoner, og mennesker må bygge en iboende elastisitet som skaper evnen og tryggheten som trengs for å klare holde på integriteten, men samtidig ha elastisitet nok til å håndtere utfordringer og endringer som påvirker en utenfra. (jf. prinsippet med priselastisitet!) Begrepet profylaktisk (kontra proaktiv), dreier seg om å ha en mentalitet som er basert på forebyggende filosofi. Der proaktiv kan sees på som å holde seg foran snøskredet som vi vet kommer bak oss, vil profylaktisk være at en sørger for å ikke være der snøskredet vil gå i utgangspunktet.

Det som ble tydeliggjort i dette innspillsmøtet, er at det finnes store ressurser innen sektoren som har mange gode tanker i forhold til håndteringen av utfordringene vi står ovenfor. Lenge før jeg begynte på bachelorutdannelsen i 2016, har jeg vært veldig opptatt av de utfordringene og mulighetene som ligger i den digitale utviklingen i samfunnet, og da med fokus på kultursektoren spesielt. Dette, sammen med Covid 19, førte meg frem til en tilleggsutdanning som heter Digital Transformasjon og Ledelse (fullført des 2020). Min eksamensoppgave der var et digitaliseringsprosjekt, og siden jeg ikke var i arbeid under utdanningen så måtte jeg velge et teoretisk prosjekt. Jeg valgte kultursektoren som helhet.

Det er min oppfatning at når vi snakker om å åpne kultursektoren, så bør det allerede eksistere en enhet, en prosjektbasert organisasjon som jobber med en digital transformasjon og en digital verdiøkning av kultursektoren. Denne organisasjonen, eller enheten, må ha en grunnleggende forståelse for problematikken jeg svært forenklet har presentert ovenfor her, og jeg beskrev denne enheten/organisasjonen i min eksamensoppgave relativt detaljert. Det må være et fokus på både det kvantifiserbare og det som ikke kan kvantifiseres i forhold til verdivurdering og digital verdiskaping for kultursektoren. Målet må være økt generell elastisitet, økt verdiskaping og skape resiliens for sektoren som helhet gjennom bygging av en profylaktisk tilnærming.

Med data og empiri fra sektoren, som f.eks. NKR, og kanskje spesielt den nydannede seksjon for Kunnskapsproduksjon, statistikk og analyse, og fra alle de glimrende organisasjonene som var representert med innlegg i møtet, foreligger det et rikt grunnlag for såkalte «hyllevarer» som en slik organisasjon kan bruke, bearbeide og operasjonalisere. En organisasjon som dette vil kunne bidra både som en rådgivende enhet ovenfor det offentlige, og en retningsgivende og veiledende organisasjon for både utøvere og organisasjoner innenfor kultursektoren. Det er min mening at det bør være en frittstående enhet uten annen tilknytting til andre organisasjoner i kultursektoren enn som en mottaker av informasjon/data. Dette vil være et sterkt signal og motvirkevirke potensielle bias ovenfor alle kunstneriske sjangrer og retninger. Det er også min mening at den bør sammensettes ved et selektivt utvalg av medlemmer, og det må være et kunnskapsfokus på sammensettingen av medlemmer for å klare møte de store utfordringene på en adekvat måte. Et tilfeldig utvalg fra sektoren kan ikke forutsettes å sørge for at den riktige kunnskapen blir representativ, og det må unngås å skape noen form for sektorbasert/ sjanger- bias i en slik organisasjon. Det kan være rasjonelt at en slik organisasjon ligger under og rapporterer til KUD, men som en selvstendig organisasjon der kultursektoren som helhet bidrar til drift, sammen med KUD.

«Er det bra for kultursektoren, og jeg er en del av kultursektoren? Da er det bra for meg også!»

Svakheten og utfordringene som har blitt synliggjort i den situasjonen vi nå er i har vist at behovet for en mer innovativ og akademisk tilnærming til konseptet digital verdiskapning må tas alvorlig også for kultursektoren. Det er vel og bra med streamede konserter etc. Men vi må dypere inn i problematikken for å bygge et sterkere, tryggere, elastisk og profylaktisk kulturliv når vi nå snakker om å åpne sektoren igjen. Vi kan ikke gå bakover. Vi må gå fremover og utvikle **Kultursektoren i Norge -Mark II.**

Ps. Jeg vil svært gjerne være med på dette, og kan gjerne presentere ideen og konseptet mer inngående om jeg får muligheten til det.

Mvh

Aslak Molvær